

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla klasy VI szkoły podstawowej

Cele kształcenia

Uczeń klasy VI:

- doskonali umiejętność poprawnego, świadomego i celowego posługiwania się językiem polskim w mowie i piśmie;
- rozwija umiejętność czytania ze zrozumieniem oraz krytycznego odbioru różnych tekstów;
- analizuje i interpretuje utwory literackie oraz teksty użytkowe;
- rozwija zainteresowania czytelnicze i kształtuje własne preferencje czytelnicze;
- doskonali umiejętność tworzenia spójnych, logicznych i poprawnych wypowiedzi ustnych i pisemnych;
- rozpoznaje i stosuje poznane środki stylistyczne;
- poszerza wiedzę z zakresu gramatyki języka polskiego;
- doskonali poprawność ortograficzną i interpunkcyjną;
- rozwija zasób słownictwa i umiejętność świadomego doboru środków językowych;
- samodzielnie korzysta ze słowników, encyklopedii, podręczników oraz wiarygodnych źródeł informacji;
- rozwija umiejętność porównywania, wnioskowania, argumentowania i wyciągania wniosków;
- kształci umiejętność krytycznego i odpowiedzialnego odbioru tekstów kultury i przekazów medialnych;
- świadomie i kulturalnie uczestniczy w różnych sytuacjach komunikacyjnych.

Czytanie i odbiór tekstów

Wymagania podstawowe

Uczeń:

- czyta teksty głośno, wyraźnie i ze zrozumieniem;
- określa temat, główną myśl i problematykę tekstu;
- wyszukuje w tekście informacje podane wprost;
- odczytuje informacje wynikające z tekstu pośrednio;
- określa czas, miejsce i najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze;
- rozpoznaje bohaterów pierwszoplanowych i drugoplanowych;
- określa podstawowe cechy bohaterów i wskazuje ich zachowania potwierdzające te cechy;
- rozpoznaje narratora i określa sposób prowadzenia narracji;
- rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową;
- wskazuje elementy świata przedstawionego;
- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości;
- rozpoznaje podstawowe gatunki literackie poznane na lekcjach;
- zna podstawowe elementy budowy utworu literackiego;
- rozpoznaje podmiot liryczny w prostych przykładach;
- określa nastrój utworu;
- rozpoznaje poznane środki stylistyczne, m.in. epitet, porównanie, przenośnię, personifikację, apostrofę, powtórzenie, pytanie retoryczne;
- odczytuje dosłowne i przenośne znaczenie wybranych fragmentów;
- formułuje proste wnioski na podstawie przeczytanego tekstu;

- korzysta z przypisów, słowników, encyklopedii i innych materiałów pomocniczych.

Wymagania rozszerzone

Uczeń:

- określa tematykę, problematykę i przesłanie utworu;
- wskazuje najważniejsze wydarzenia oraz określa ich znaczenie dla rozwoju akcji;
- charakteryzuje bohaterów, wykorzystując informacje wynikające z tekstu;
- określa motywacje bohaterów i przewiduje konsekwencje ich działań;
- analizuje relacje między bohaterami;
- rozpoznaje przemiany bohaterów i potrafi wskazać ich przyczyny;
- określa rolę narratora i wpływ sposobu narracji na odbiór utworu;
- rozpoznaje elementy kompozycji utworu;
- analizuje budowę i funkcję środków stylistycznych;
- rozpoznaje dosłowne, przenośne i symboliczne znaczenia tekstu;
- interpretuje proste symbole i motywy występujące w utworach;
- określa funkcję tytułu i innych elementów kompozycyjnych;
- porównuje bohaterów, wydarzenia, motywy i problemy przedstawione w różnych utworach;
- porównuje różne teksty kultury, wskazując ich podobieństwa i różnice;
- formułuje własne opinie na temat przeczytanego tekstu i uzasadnia je odpowiednimi argumentami;
- wyciąga wnioski na podstawie informacji zawartych w tekście;
- odczytuje znaczenia wynikające z kontekstu;
- dostrzega wartości i postawy prezentowane przez bohaterów;
- rozpoznaje uniwersalne problemy przedstawione w utworach literackich.

Lektury

Uczeń:

- zna treść omawianych lektur obowiązkowych i uzupełniających;
- wymienia najważniejszych bohaterów oraz określa ich rolę w utworze;
- określa czas i miejsce wydarzeń;
- przedstawia najważniejsze wydarzenia i zachowuje ich właściwą kolejność;
- wskazuje wydarzenia przełomowe dla rozwoju akcji;
- charakteryzuje głównych i wybranych drugoplanowych bohaterów;
- określa cechy bohaterów i uzasadnia je przykładami z tekstu;
- przedstawia relacje między bohaterami;
- określa motywacje bohaterów i skutki ich działań;
- wskazuje najważniejsze problemy, konflikty i wartości przedstawione w utworze;
- wskazuje fragmenty potwierdzające własne sądy i wnioski;
- określa przesłanie utworu;
- rozpoznaje najważniejsze motywy i symbole występujące w lekturach;
- potrafi wypowiedzieć się na temat przeczytanej lektury;
- wyraża własną opinię na temat utworu i uzasadnia swoje stanowisko;
- potrafi porównać bohaterów i problemy różnych lektur;
- zna podstawowe informacje o autorach omawianych utworów;

- rozpoznaje wybrane utwory na podstawie charakterystycznych fragmentów, wydarzeń, bohaterów lub motywów;
- zna najważniejsze elementy świata przedstawionego omawianych lektur;
- wykorzystuje znajomość lektur podczas tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych.

Tworzenie wypowiedzi ustnych

Uczeń:

- wypowiada się na określony temat w sposób zrozumiały i uporządkowany;
- buduje wypowiedź logiczną, spójną i poprawną językowo;
- dostosowuje sposób wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej;
- stosuje odpowiednie słownictwo i związki frazeologiczne;
- odpowiada pełnymi zdaniami na pytania;
- opowiada o wydarzeniach, uwzględniając ich kolejność i związki przyczynowo-skutkowe;
- opisuje osoby, przedmioty, miejsca, sytuacje i dzieła sztuki;
- charakteryzuje bohaterów literackich;
- przedstawia i uzasadnia własne stanowisko;
- formułuje argumenty i przykłady potwierdzające własne zdanie;
- odróżnia argument od przykładu;
- bierze udział w dyskusji;
- aktywnie uczestniczy w rozmowie;
- zadaje pytania i udziela rzeczowych odpowiedzi;
- odnosi się do wypowiedzi innych osób;
- przestrzega zasad kulturalnej komunikacji;
- słucha wypowiedzi innych osób;
- potrafi dokonać krótkiego podsumowania dyskusji lub rozmowy;
- wykorzystuje informacje zawarte w przeczytanych tekstach podczas wypowiedzi ustnej.

Tworzenie wypowiedzi pisemnych

Uczeń:

- tworzy wypowiedzi pisemne zgodne z tematem i poleceniem;
- zachowuje logiczny i uporządkowany układ wypowiedzi;
- stosuje akapity;
- buduje spójne i rozwinięte wypowiedzi;
- dobiera słownictwo odpowiednie do tematu, formy i adresata;
- tworzy opowiadanie twórcze i odtwórcze;
- tworzy opis postaci, przedmiotu, miejsca, krajobrazu i dzieła sztuki;
- tworzy charakterystykę postaci;
- tworzy list, kartkę pocztową, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia i notatkę;
- tworzy plan wydarzeń;
- redaguje krótkie formy użytkowe;
- tworzy wypowiedź argumentacyjną na prosty temat;
- formułuje tezę lub własne stanowisko;
- dobiera argumenty i przykłady;
- stosuje odpowiednie środki językowe w zależności od rodzaju wypowiedzi;

- stosuje dialog i opis w opowiadaniu;
- wykorzystuje elementy charakterystyki w wypowiedziach dotyczących bohaterów literackich;
- przestrzega zasad kompozycji poznanych form wypowiedzi;
- stosuje poprawne zasady ortografii i interpunkcji;
- dokonuje korekty własnego tekstu;
- potrafi poprawić błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne;
- korzysta ze słownika ortograficznego i innych źródeł podczas redagowania i poprawiania tekstu.

Nauka o języku

Uczeń:

- rozpoznaje i nazywa poznane części mowy;
- rozpoznaje rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówkę, zaimek, liczebnik, przymówek, spójnik i partykułę;
- określa formy gramatyczne poznanych części mowy;
- odmienia rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i zaimki według poznanych wzorów;
- rozpoznaje przypadki i poprawnie posługuje się ich nazwami;
- określa liczbę i rodzaj rzeczownika;
- określa osobę, liczbę, czas, rodzaj i tryb czasownika w zakresie poznanym na lekcjach;
- rozpoznaje formy osobowe i nieosobowe czasownika;
- rozpoznaje bezokolicznik;
- rozpoznaje stopniowanie przymiotników i przysłówków;
- rozpoznaje liczebniki i określa ich rodzaj w zakresie poznanym na lekcjach;
- rozpoznaje zaimki i określa ich funkcję w wypowiedzi;
- rozpoznaje nieodmienne części mowy;
- rozpoznaje zdanie, równoważnik zdania i wypowiedzenie;
- rozróżnia zdania pojedyncze i złożone;
- rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- rozpoznaje zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte;
- rozpoznaje zdania pojedyncze i złożone;
- rozpoznaje podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik;
- określa związki między częściami zdania;
- rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
- rozpoznaje zdania współrzędnie i podrzędnie złożone w zakresie poznanym na lekcjach;
- tworzy poprawne konstrukcje zdaniowe;
- przekształca zdania i wypowiedzenia zgodnie z poleceniem;
- rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne, wieloznaczne i pokrewne;
- tworzy rodziny wyrazów;
- rozpoznaje podstawowe związki frazeologiczne;
- wyjaśnia znaczenie frazeologizmów;
- rozpoznaje neologizmy, archaizmy i zapożyczenia w prostych przykładach;
- rozumie znaczenie językowych środków stylistycznych;
- korzysta ze słownika języka polskiego, słownika ortograficznego, słownika wyrazów bliskoznacznych i innych źródeł.

Ortografia i interpunkcja

Uczeń:

- zna i stosuje poznane zasady ortograficzne;
- poprawnie zapisuje wyrazy z „ó” i „u”;
- poprawnie zapisuje wyrazy z „rz” i „ż”;
- poprawnie zapisuje wyrazy z „ch” i „h”;
- stosuje wielkie i małe litery zgodnie z poznanymi zasadami;
- poprawnie zapisuje nazwy własne, nazwy geograficzne, imiona i nazwiska;
- stosuje zasady pisowni „nie” z poznanymi częściami mowy;
- poprawnie zapisuje zakończenia wyrazów;
- stosuje zasady pisowni wyrazów z przedrostkami i przyrostkami w zakresie poznanym na lekcjach;
- poprawnie zapisuje liczebniki i skróty w zakresie poznanym na lekcjach;
- stosuje przecinek w zdaniu pojedynczym i złożonym w poznanych sytuacjach;
- poprawnie stosuje kropkę, znak zapytania i wykrzyknik;
- stosuje dwukropek, średnik, cudzysłów, myślnik i nawias w poznanych sytuacjach;
- poprawnie zapisuje dialog;
- stosuje przecinki przy zwrotach do adresata;
- potrafi uzasadnić pisownię wybranych wyrazów;
- samodzielnie wyszukuje i poprawia błędy ortograficzne i interpunkcyjne;
- korzysta ze słownika ortograficznego w celu sprawdzenia poprawności zapisu.

Słownictwo

Uczeń:

- rozumie znaczenie poznanych wyrazów i związków wyrazowych;
- wyjaśnia znaczenie wyrazów na podstawie kontekstu;
- posługuje się synonimami i antonimami;
- rozpoznaje wyrazy wieloznaczne;
- rozpoznaje homonimy w prostych przykładach;
- tworzy rodziny wyrazów;
- rozpoznaje wyrazy pokrewne;
- rozpoznaje wyrazy zapożyczone;
- rozpoznaje archaizmy i neologizmy;
- rozumie znaczenie podstawowych frazeologizmów;
- stosuje poznane związki frazeologiczne w wypowiedziach;
- wzbogaca własny zasób słownictwa;
- dobiera słownictwo odpowiednie do tematu, celu i sytuacji komunikacyjnej;
- unika nieuzasadnionego powtarzania tych samych wyrazów;
- zastępuje powtarzające się wyrazy odpowiednimi synonimami;
- rozpoznaje słownictwo potoczne, oficjalne i artystyczne;
- dostrzega wpływ doboru słownictwa na charakter i odbiór wypowiedzi;
- korzysta ze słowników w celu poszerzania zasobu słownictwa i wyjaśniania znaczenia wyrazów.

Kształcenie kulturowe i medialne

Uczeń:

- rozpoznaje i interpretuje podstawowe teksty kultury;
- odczytuje informacje zawarte w ilustracjach, komiksach, plakatach, reklamach, fotografiach i infografikach;
- rozpoznaje podstawowe elementy komunikatu medialnego;
- określa nadawcę, odbiorcę, cel i temat komunikatu;
- odróżnia informacje od opinii;
- rozpoznaje fakty i komentarze w prostych przekazach;
- odczytuje znaczenie elementów graficznych, językowych i wizualnych;
- rozpoznaje podstawowe środki perswazji stosowane w reklamie;
- ocenia wiarygodność informacji znalezionych w różnych źródłach;
- korzysta z różnych źródeł informacji, w tym z zasobów internetowych;
- potrafi wyszukać informacje potrzebne do wykonania zadania;
- porównuje informacje pochodzące z różnych źródeł;
- zna zasady bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z internetu;
- przestrzega zasad kultury języka w komunikacji internetowej;
- rozumie potrzebę ochrony prywatności własnej i innych osób w sieci;
- rozpoznaje podstawowe zagrożenia związane z korzystaniem z mediów;
- świadomie i krytycznie odbiera treści medialne;
- rozpoznaje podstawowe różnice między językiem literackim, potocznym i językiem mediów;
- dostrzega wpływ mediów na sposób komunikowania się i odbierania informacji.

Samokształcenie

Uczeń:

- samodzielnie korzysta z podręcznika i innych materiałów edukacyjnych;
- korzysta ze słowników, encyklopedii i innych źródeł informacji;
- wyszukuje informacje potrzebne do wykonania określonego zadania;
- selekcjonuje informacje i wybiera te, które są istotne;
- sporządza notatkę na podstawie przeczytanego tekstu;
- tworzy plan wypowiedzi;
- korzysta z informacji zawartych w tabelach, wykresach, schematach i materiałach graficznych;
- przygotowuje krótką prezentację na określony temat;
- samodzielnie sprawdza poprawność własnej wypowiedzi;
- dokonuje oceny własnych postępów w nauce;
- rozwija zainteresowania czytelnicze i językowe;
- podejmuje samodzielną lekturę książek spoza kanonu omawianego na lekcjach.